

De què ha servit el Sínode de l'Amazònia?

Dc, 13/11/2019 per Catalunya Religió

(Josep Gordi -CR) El gener del 2018 el **papa Francesc** va visitar l'Amazònia i com a resultat d'aquesta estada i dels greus problemes ambientals i socials que afecten la seva conca, la tardor del 2019 ha tingut lloc a Roma el Sínode de bisbes per l'Amazònia. Fins i tot, dins dels museus vaticans hi ha una interessant exposició titulada '[Mater Amazonia. La respiració profunda del món](#)', que posa l'èmfasi en la riquesa cultural i espiritual dels seus pobles i en l'enorme valor ambiental que té aquesta conca en l'equilibri climàtic del planeta.

[A la missa](#) que va tancar el Sínode, el papa Francesc deia: “molts testimonis ens han explicat que és possible mirar la realitat d'una altra manera, amb les mans obertes, com un do, habitant la creació no com un medi per ésser explotat sinó com la casa que cal protegir”. I en el [discurs final](#) del Sínode, el pontífex feia referència a la dimensió ecològica amb aquestes paraules: “La consciència ecològica ens fa denunciar l'explotació compulsiva, la destrucció del medi i, en aquest sentit, l'Amazònia és un símbol”. Per tant, Francesc subratlla el valor ecològic d'aquest espai i la necessitat de mirar la Natura amb una mirada més àmplia.

El pes ecològic d'aquest territori també queda recollit dins el títol i el [text final del Sínode](#): “Amazònia: Nous camins per a l'església i per a una ecologia integral”.

Sense dubtes, banalitats ni ambigüitats

Abans d'endinsar-nos en alguns dels conceptes que presenta el text del Sínode, convé respondre a la pregunta: per què l'església mira, amb uns altres ulls, cap a aquesta terra? Perquè davant de l'[emergència climàtica](#) en què vivim, denunciada per milers de científics i institucions, no pot haver-hi dubtes, banalitats o ambigüitats. Després de la publicació de l'encíclica [Laudato Si'](#) era el moment de passar dels grans principis a la concreció dels problemes ecològics en territoris claus i les terres amazòniques són un dels espais més tensionats del nostre

planeta.

Cal tenir present que als boscos amazònics es concentra la major biodiversitat del planeta i que el paper que tenen les seves masses forestals afecta l'equilibri climàtic mundial. D'altra part, en aquesta gran conca hidrogràfica, no només hi ha un problema ecològic, sinó també un de cultural i social. En aquests 7'5 milions de quilòmetres quadrats que té la conca amazònica viuen 33 milions de persones, dels quals 2'5 són indígenes, que tenen la seva pròpia cosmovisió on l'estima i el respecte per la Natura hi té un paper clau. Es tracta de persones que, a partir d'unes pràctiques antiquíssimes i de no sentir-se propietaris de la terra sinó custodis, han aconseguit viure en equilibri amb ells mateixos, la terra i el transcendent.

D'altra part, si tenim present que amb els incendis i les tals abusives ja s'ha perdut una cinquena part de la massa forestal i que milers de persones s'han vist violentades per marxar de les seves terres ancestrals per reconvertir boscos en pastures, obrir carreteres, centrals hidroelèctriques o [explotacions mineres](#), el conflicte ambiental i social queda clarament reflectit.

Centrem-nos en les persones i, recordem, que els més de 400 pobles indígenes cada dia viuen més amenaçats per la violència de grups armats il·legals que no només han generat l'expulsió dels indígenes, sinó també la violència contra les dones, el tràfic de persones... Un reflex d'aquesta dramàtica situació és el gran nombre d'activistes i religiosos assassinats. A l'esmentada exposició 'Mater amazonia' hi ha les fotografies d'alguns dels religiosos que han deixat la vida per defensar els indígenes i la seva terra.

Valors ambientals i de justícia social

Davant d'aquesta realitat que és resultat de l'arribada del model de desenvolupament depredador occidental a unes terres que s'havien mantingut en equilibri gràcies al sentiment de pertinença de la població autòctona a la Natura que era concebuda com una mare que ens ensenya i ens ajuda, de què serveix el Sínode?

Abans de res, per girar la mirada cap a aquestes terres que tenen un gran valor pel planeta i cap als més desfavorits que hi viuen, però no per canviar-los sinó, simplement, per defensar-los. També per mirar-nos a nosaltres mateixos i prendre consciència de que vol dir l'ecologia integral.

De forma clara i senzilla, aquest concepte implica una nova forma d'entendre les nostres relacions amb la Natura, tant a nivell planetari com local. El fet clau és sentir-se part d'ella i no separat i, sobretot, mai per damunt seu. Si experimentem aquest sentiment, la Natura es convertirà en un espai d'aprenentatge i d'estima cap al medi, tots els éssers vius i el cosmos. Aquesta visió unitària també afecta a totes les persones que formen part d'aquesta Natura. Per tant, no es tracta només de defensar els valors ambientals, sinó també la justícia social. Si prenen consciència del nostre lloc, cal replantejar-se les nostres decisions quotidianes a nivell energètic, de consum, de mobilitat... i entendre que cal respectar i estimar tots els cicles i ritmes de la Natura amb el desig de preservar o custodiar la casa de tots i de la qual en forma part l'Amazònia.

*Josep Gordi Serrat,
Universitat de Girona*

